

Kuvantamisyksiköiden turvallisuuskulttuuri

STUK Terveystieteiden tutkimuskeskus
Tarkastaja Juha Suutari

Lainsäädäntö

- Hyvän turvallisuuskulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen vaatimus säteilylaissa (12 §):

”Tässä laissa säädettyjen velvoitteiden noudattamisesta vastuussa olevan organisaation johdon on huolehdittava siitä, että organisaation toiminnassa ylläpidetään ja kehitetään hyvää turvallisuuskulttuuria”

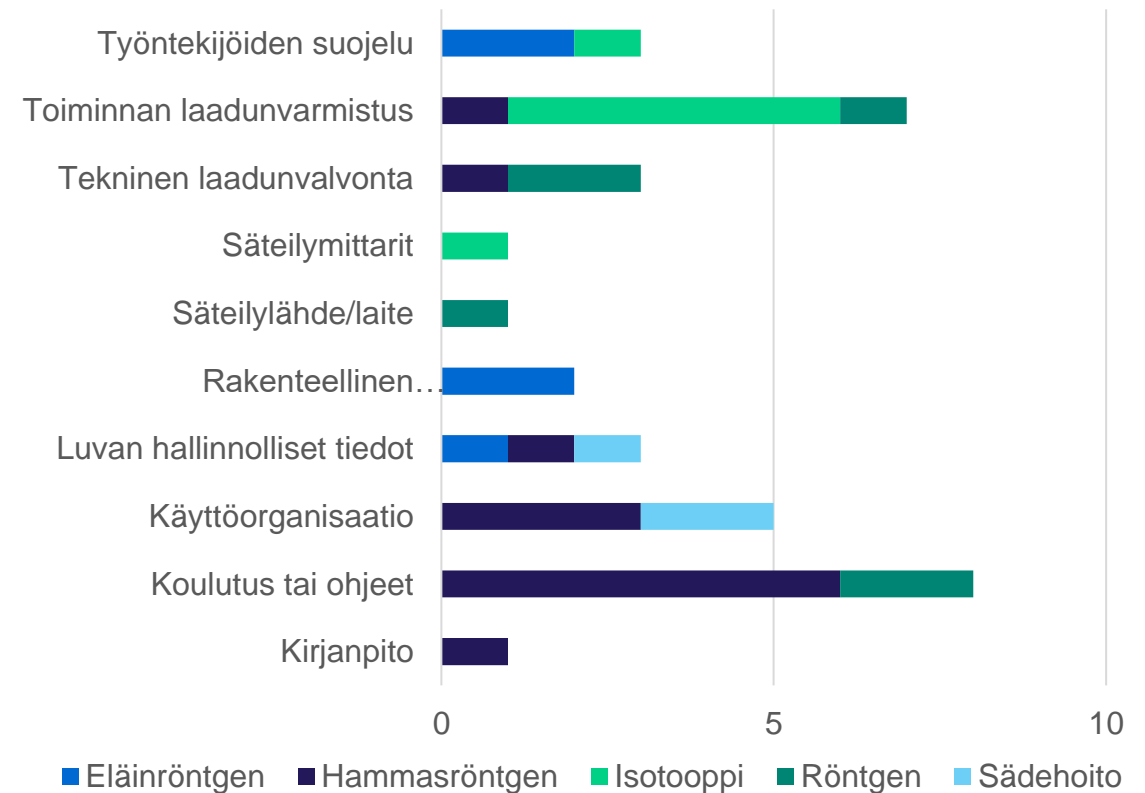
Ongelma: Miten valvoa tehokkaasti turvallisuuskulttuuria (=organisaatiokulttuuria), jos käyttöpaikalla käydään muutaman vuoden välein parin tunnin ajan ja loput havainnot tulevat lupakäsittelyn ja poikkeamien ilmoitusten yhteydessä?

Aikaisemmat tarkastushavainnot

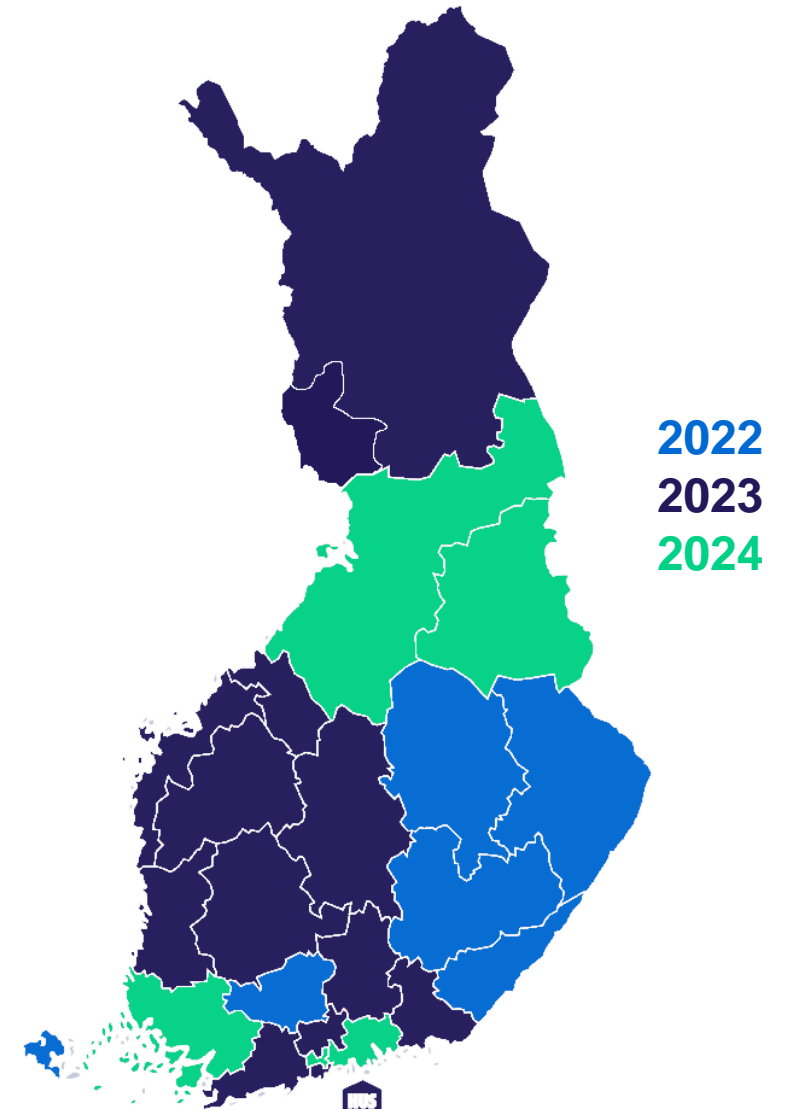
- Organisaation turvallisuuskulttuuria voidaan arvioida keräämällä edellisten tarkastusten havaintoja ja vertaamalla näitä saman toimialan keskiarvoihin
 - Yksittäinen tarkastus ei vielä kovin luotettava, mutta useammasta peräkkäisestä tarkastuksesta mahdollisia trendejä
- Noin 10-20% tarkastuksista annetaan vaatimus korjata toimintaa ja näissä keskimäärin 2,5 vaatimusta/pöytäkirja
- Pienempiä havaintoja puutteista noin puolessa pöytäkirjoista (keskimäärin 1,5 havaintoa/pöytäkirja)
- Menetelmän ongelmana hitaus

Tarkastuksilla annetut vaatimukset 2024

Turvallisuuskulttuurin suora valvonta

- 2022-2024 valittiin yliopisto- ja keskussairaaloiden röntgenosastojen tarkastusten painopisteeksi turvallisuuskulttuuri
- Menetelmänä anonyymi kysely koko kuvantamisen henkilöstölle ja tähän yhdistetty tarkastus
- Väittämät muotoiltiin kysymään mahdollisimman suoraan vastaajan kokemusta hyvän turvallisuuskulttuurin peruselementtien toteutumisesta organisaatiossa
- Kyselyssä pyydettiin arvioimaan miten hyvin väittämät kuvaavat oman organisaation toimintaa
- Tarkastuksia 21 sairaalaan ja kyselyyn vastasi 811 työntekijää 26 eri sairaalasta

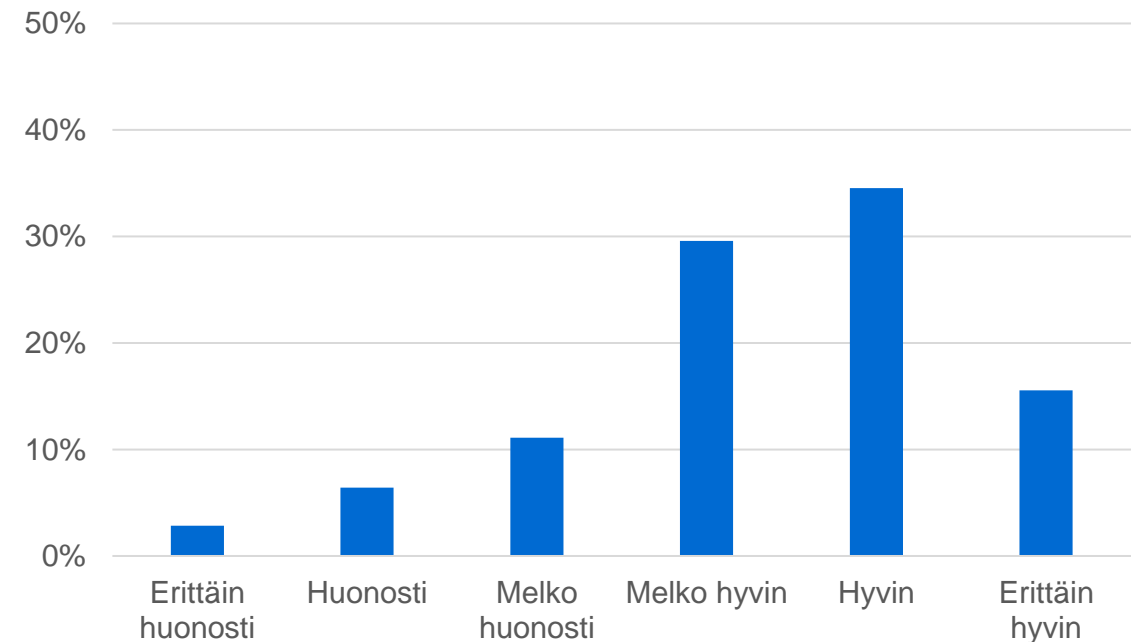

Keskeisimmät tulokset

Tulokset

- Avovastausten mukaan säteilysuojeluohjeet ovat selkeitä ja helposti saatavilla
- Säteilysuojelun periaatteet toteutuvat käytännössä hyvin
- Painotetaanko säteilysuojelua toisinaan jopa liiankin paljon suhteessa muuhun ammatilliseen koulutukseen?
- Parempi kliininen osaaminen voisi auttaa tekemään monet kuvantamistutkimukset optimaalisemmin tai jättää turhat tutkimukset tekemättä

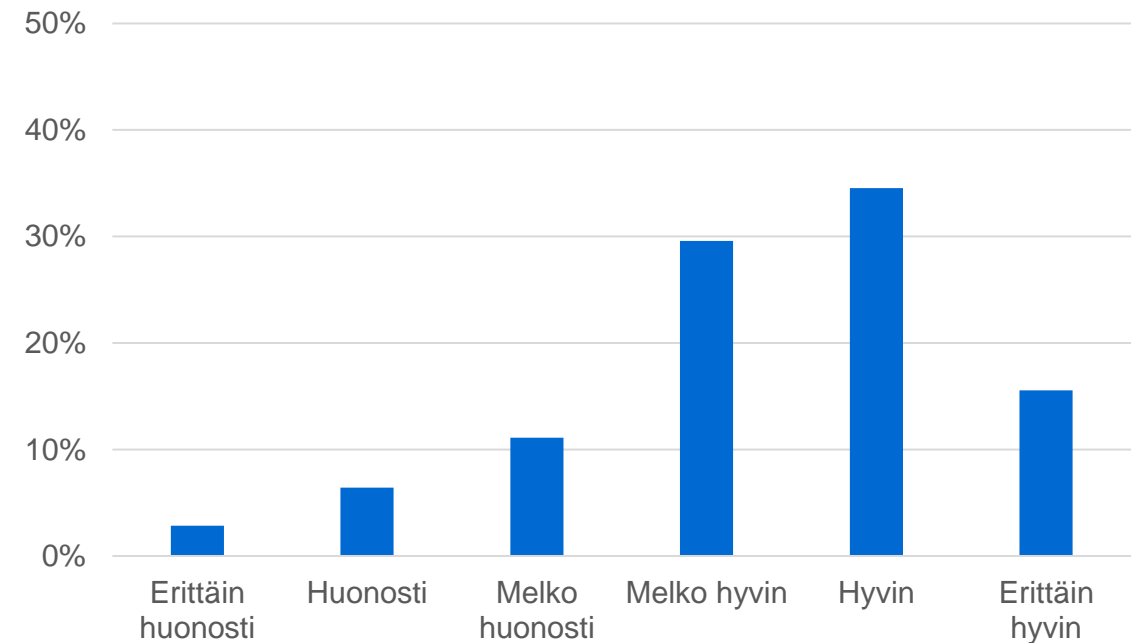
Säteilyturvallisuus ja siihen liittyvä potilasturvallisuus ovat etusijalla, kun erilaisia päätöksiä tai ratkaisuja tehdään, toisin sanoen turvallisuus painaa ratkaisuissa enemmän kuin esimerkiksi kustannus- tai aikatauluseikat.

Tulokset

- Röntgen- ja TT-tutkimuksia määrätään usein ilman riittävää harkintaa tai potilaan fyysistä tutkimista, erityisesti päivystyksessä
- Aikataulupaineessa kuvaaminen on myös nopeampaa kuin oikeutuksen tarkempi arviointi
- Päivystyspotilailta voidaan myös pyytää ensin röntgentutkimuksia ja lääkäri tutkii potilaan vasta kuvantamistulosten jälkeen

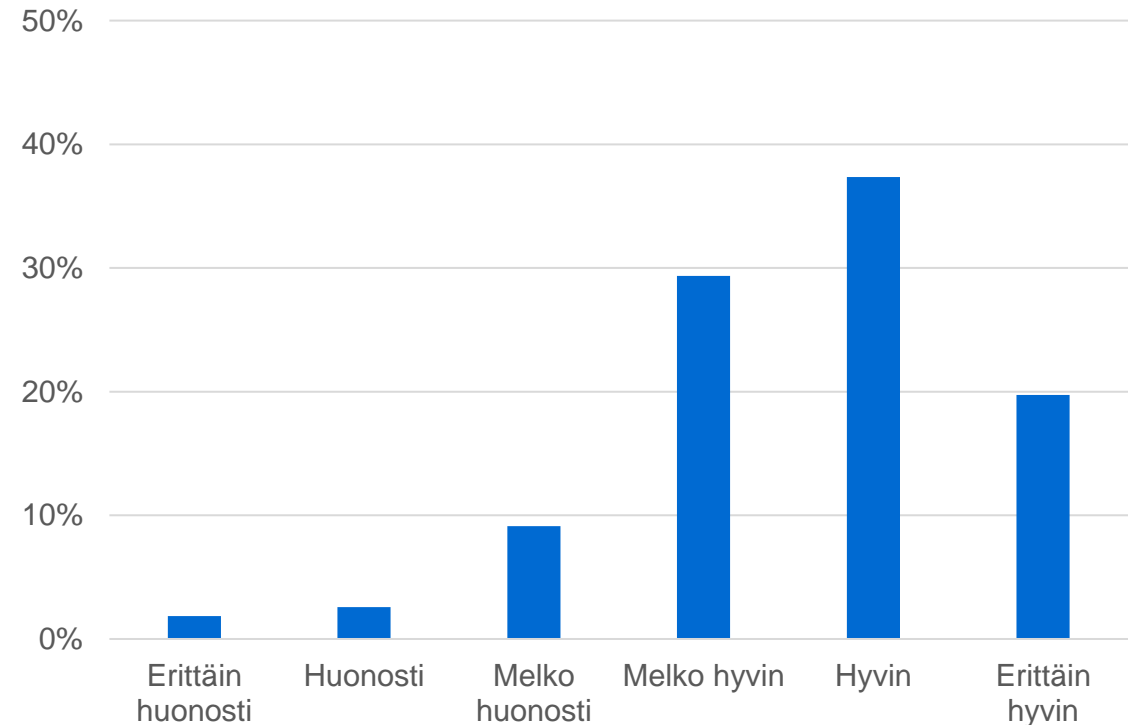
Säteilyturvallisuus ja siihen liittyvä potilasturvallisuus ovat etusijalla, kun erilaisia päätöksiä tai ratkaisuja tehdään, toisin sanoen turvallisuus painaa ratkaisussa enemmän kuin esimerkiksi kustannus- tai aikatauluseikat.

Tulokset

- Röntgenosastoilla on avoin ilmapiiri ja henkilökunta uskaltaa nostaa avoimesti esiin huolia ja kehitysehdotuksia
- Kaikissa sairaaloissa myös järjestelmä poikkeamien ja kehitysehdotusten ilmoittamiseksi, joita käsiteltiin tyypillisesti säännöllisissä osastopalaverieissa
- Lähiesimiehille tai fyysikolle voi mennä suoraan kertomaan turvallisuushuolistaan

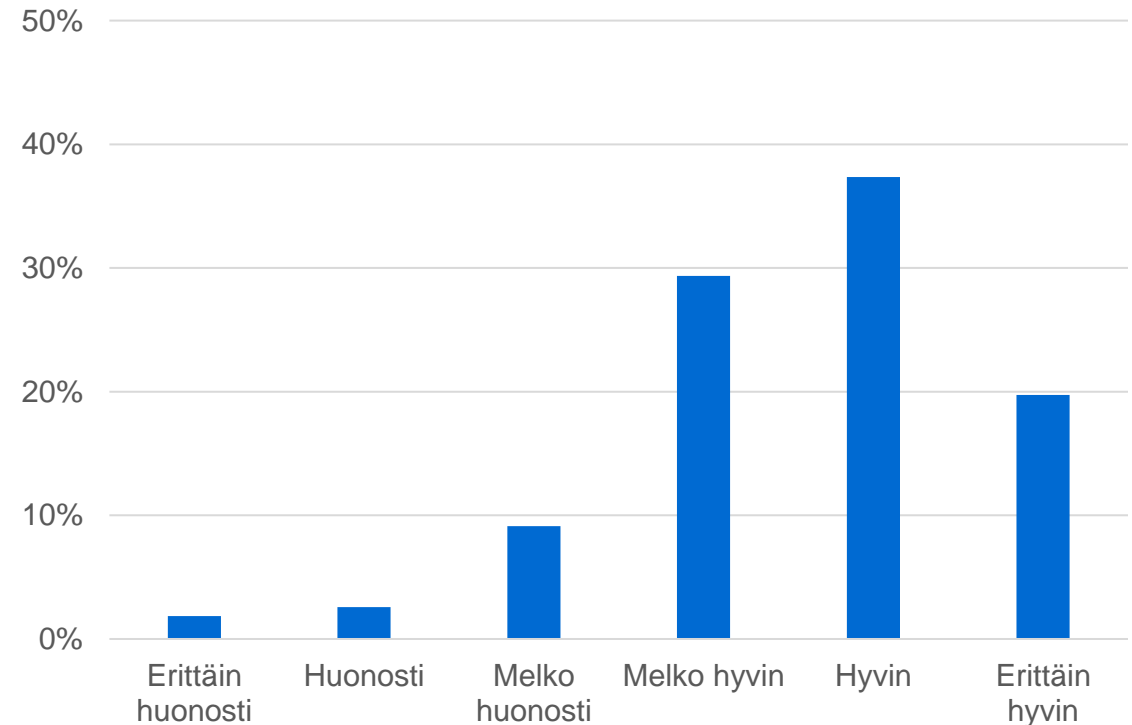
Organisaatiossamme on avoin ilmapiiri, joka kannustaa kyseenalaistamaan toimintatapoja ja rohkaisee turvallisuushuolien esiin nostamiseen.

Tulokset

- Röntgenosaston työntekijä voi saada hankalan ihmisen maineen, mikäli esimerkiksi kyseenalaistaa kuvantamislähetteen oikeutuksen
- Kehitysehdotuksia käsitellään asiallisesti, mutta nämä johtavat harvoin konkreettisiin parannuksiin ja samat ongelmat toistuvat yhä uudelleen
- Ongelmana saattaa olla puuttuvat resurssit muutosten toteuttamiseen tai mahdollinen muutosvastarinta

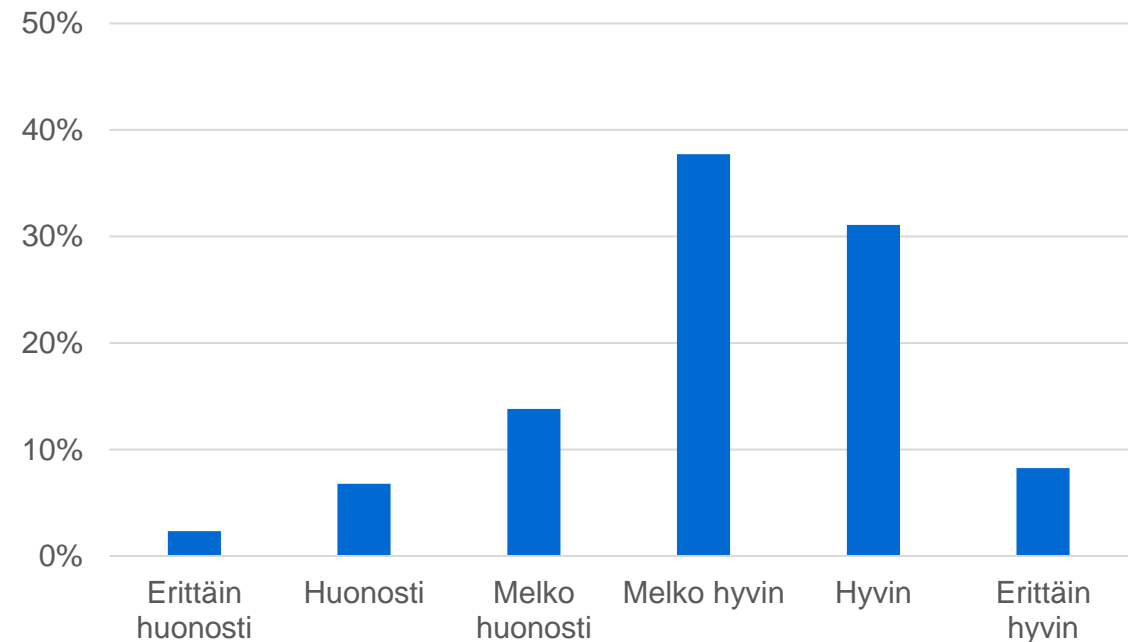
Organisaatiossamme on avoin ilmapiiri, joka kannustaa kyseenalaistamaan toimintatapoja ja rohkaisee turvallisuushuolien esiin nostamiseen.

Tulokset

- Lähes kaikkien sairaaloiden avovastauksissa mainittiin riittämättömät henkilöstöresurssit ja siitä aiheutuva kiire
- Puutteelliset resurssit ilmenevät mm.
 - lisääntyneinä huolimattomuusvirheinä ja tätä kautta myös lisääntyneinä säteilyturvallisuuspoikkeamina
 - yksittäisten kuvaushuoneiden tai modaliteettien sulkuina
 - uusiin laitteisiin varatun perehtymisajan vähäisyytenä tai jopa perehdyttämisen täydellisenä puuttumisena

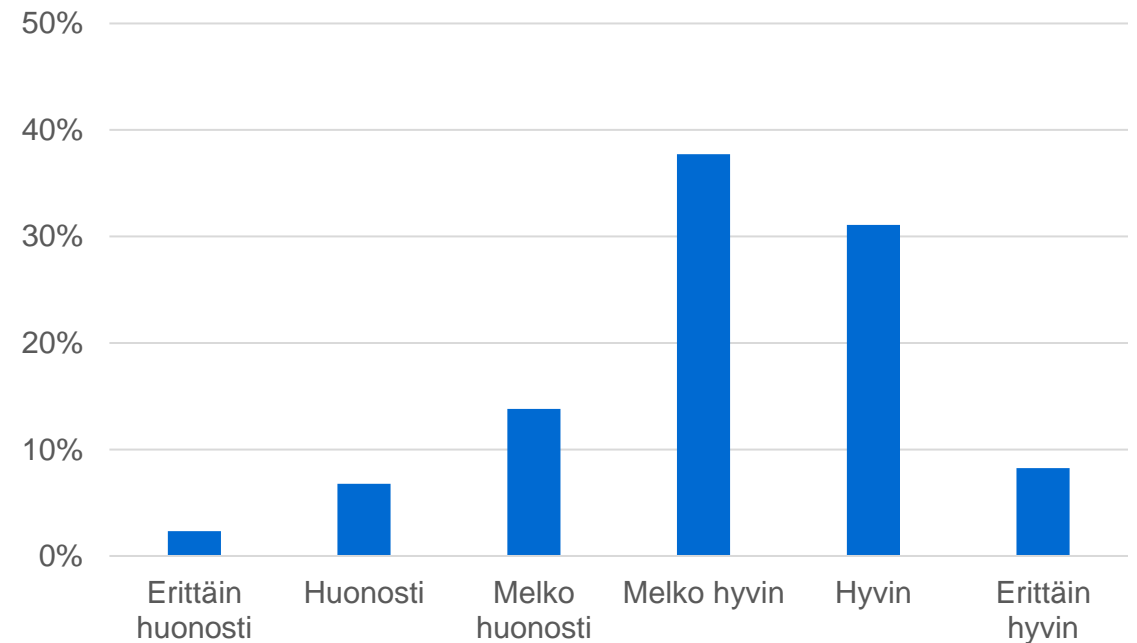
Organisaatiossamme on hyvät perusedellytykset tehdä työt huolellisesti ja laadukkaasti (tässä tarkoitetaan konkreettisia asioita kuten selkeät tehtäväkuvat, riittävät resurssit, hyvät ohjeistukset, asialliset työvälineet ja hyvät työtilat).

Tulokset

- Sairaalakohtaiset erot merkittäviä
- Laitekantaan oltiin pääosin tyytyväisiä
- Uusiin työskentelytiloihin oltiin pääosin tyytyväisempiä kuin vanhoihin, joissa kritisoitiin mm. tilojen ahtautta, kuvaushuoneiden mataluutta tai huonoa sisäilmaa

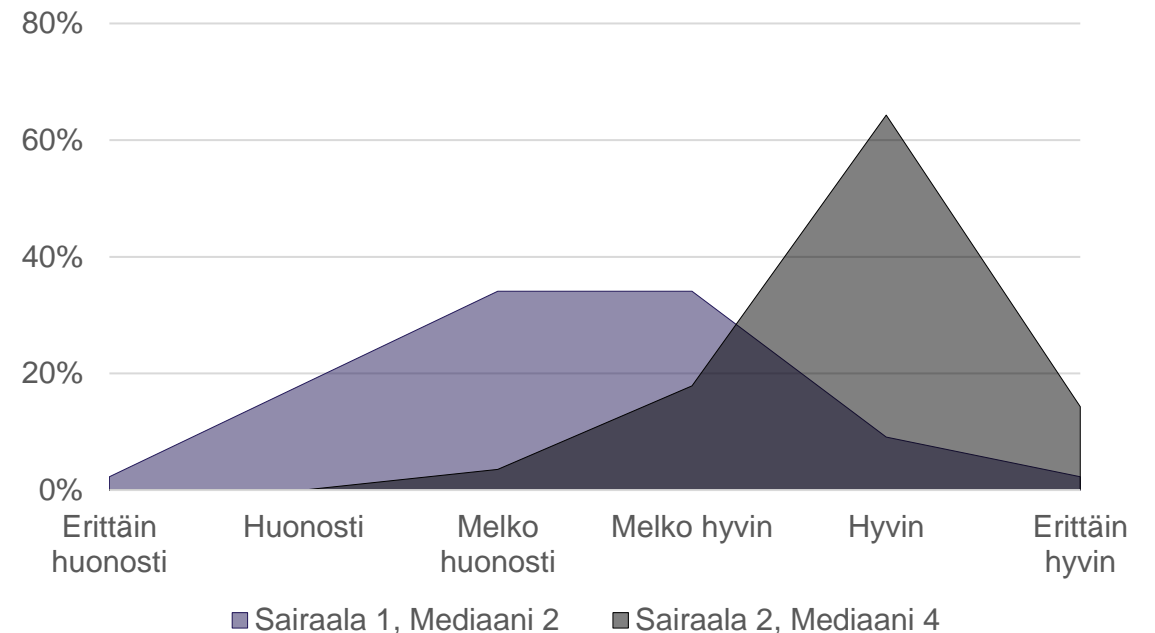
Organisaatiossamme on hyvät perusedellytykset tehdä työt huolellisesti ja laadukkaasti (tässä tarkoitetaan konkreettisia asioita kuten selkeät tehtäväkuvat, riittävät resurssit, hyvät ohjeistukset, asialliset työvälineet ja hyvät työtilat).

Tulokset

- Sairaalakohtaiset erot merkittäviä
- Laitekantaan oltiin pääosin tyytyväisiä
- Uusiin työskentelytiloihin oltiin pääosin tyytyväisempiä kuin vanhoihin, joissa kritisoitiin mm. tilojen ahtautta, kuvaushuoneiden mataluutta tai huonoa sisäilmaa

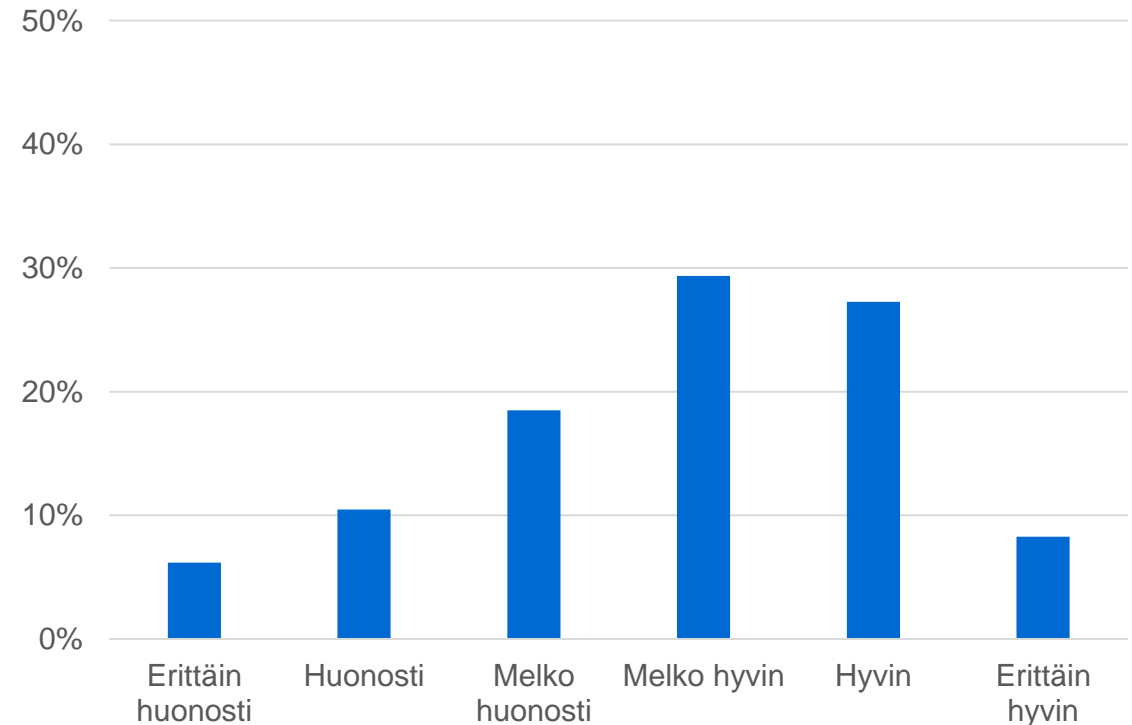
Organisaatiossamme on hyvät perusedellytykset tehdä työt huolellisesti ja laadukkaasti (tässä tarkoitetaan konkreettisia asioita kuten selkeät tehtäväkuvat, riittävät resurssit, hyvät ohjeistukset, asialliset työvälineet ja hyvät työtilat).

Tulokset

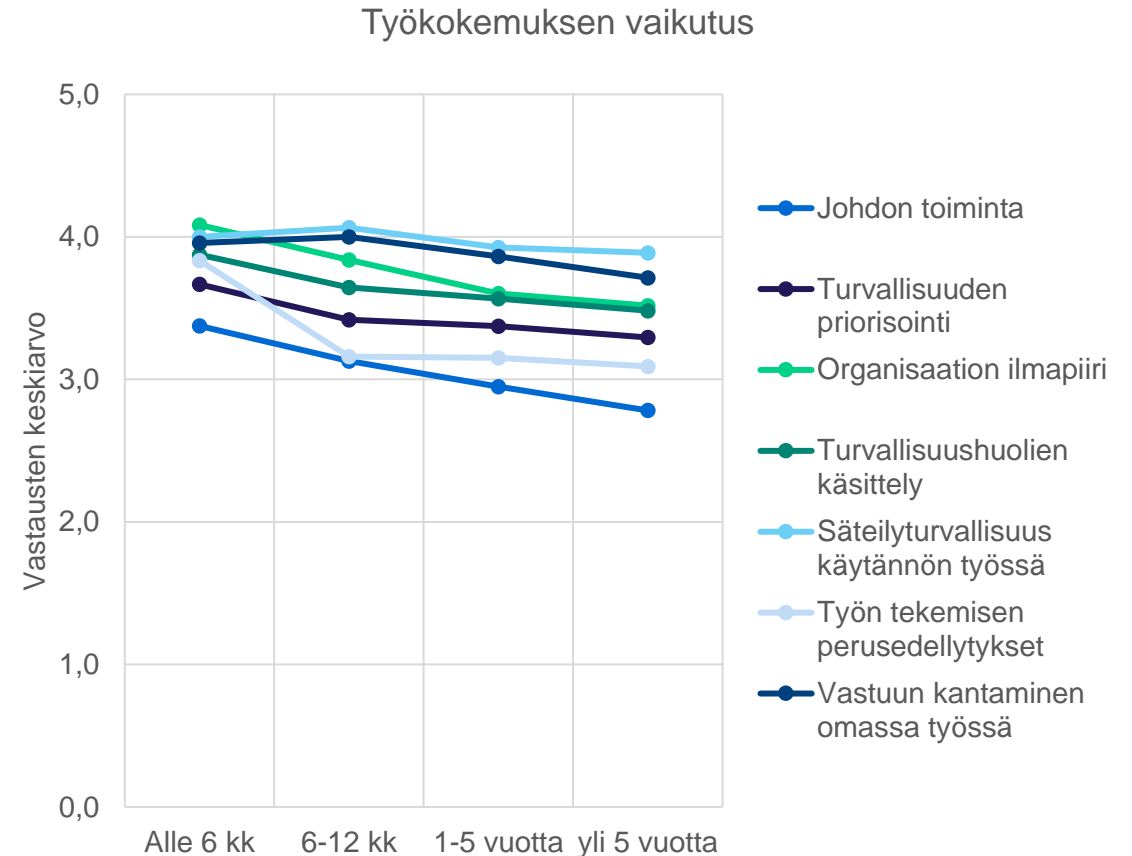
- Ylin johto ole juurikaan läsnä tai näkyvillä työntekijöille säteilyturvallisuuteen liittyvissä asioissa
- Turvallisuudesta huolehtiminen on valtuutettu organisaation alemmille tasoille
- Johdon luottamus vs. tietoisuus ja kiinnostuneisuus omasta vastuusta
- Henkilöstövaje ja resurssien puute heikentävät säteilyturvallisuutta ja potilasturvallisuutta
- Sairaaloiden johdolta ei ole saatu riittävästi tukea tilanteen parantamiseksi

Sairaalan ylimmän johdon toiminta ja viestintä osoittaa, että säteilyturvallisuus ja siihen liittyvä potilasturvallisuus ovat tärkeitä asioita.

Tulokset

- 66 % vastaajista kertoi työskennelleensä nykyisellä työnantajalla yli viisi vuotta ja 27 % 1–5 vuotta.
- Alle vuoden työskennelleitä oli yhteensä vain 7 % kaikista vastaajista
- Pidempään saman työnantajan palveluksessa olleet ovat enemmän eri mieltä väittämistä.
- Tilastollisesti merkitseviä eroja turvallisuushuolien käsittelyä, työn tekemisen perusedellytyksiä sekä vastuun kantamista omassa työssä koskevissa väittämissä

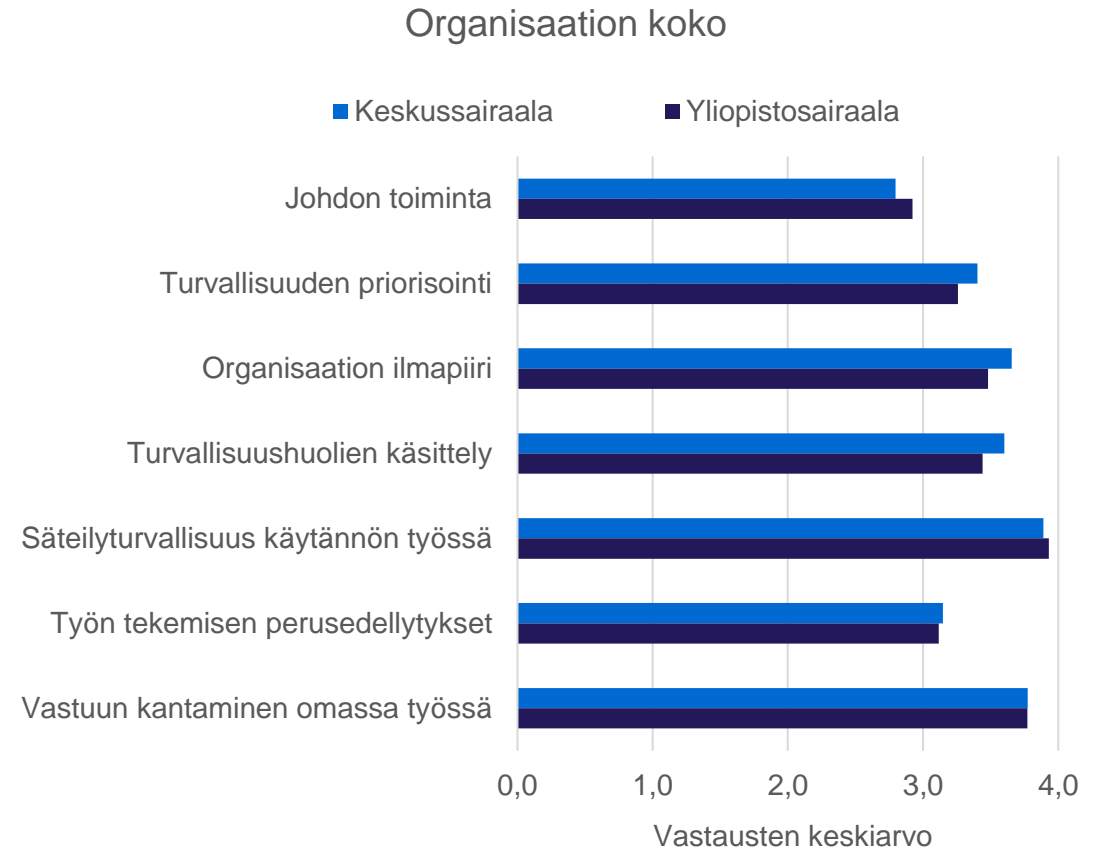
Tulokset

- Esihenkilöiden vastausten keskiarvot kaikissa väittämissä noin 10–20 % korkeammat kuin työntekijöiden

Tulokset

- Erot keskussairaaloissa ja yliopistosairaaloissa työskentelevien vastaajien välillä varsin pieniä
- Tilastollisesti merkitseviä eroja kuitenkin organisaation ilmapiiriä sekä turvallisuushuolien käsittelyä koskevissa väittämissä

Yhteenveto

- Tulosten perusteella sairaaloiden röntgenosastoilla on avoin ilmapiiri ja turvallisuuskulttuuri on hyvällä tasolla
- Useissa väittämässä havaittiin eroja vastausten jakaumissa sairaaloiden välillä
- Eniten haasteita hyvän turvallisuuskulttuurin ylläpitämiselle aiheuttaa henkilöstöpula, lisääntynyt työkuorma ja kiire

Yhteenveto

Kiitos! Kysymyksiä tai kommentteja?

